

Posudek vedoucího bakalářské práce

Autorka:	Elizaveta Majorová
Studijní program:	Fyzika
Studijní obor:	Fyzika se zaměřením na vzdělávání Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Téma:	Výuka ruských dějin v České republice a českých dějin v Rusku
Vedoucí práce:	Mgr. Jaroslav Sommer
Oponent práce:	prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc.

Elizaveta Majorová dlouho zvažovala téma bakalářské práce a nakonec jej vybrala zajímavé a očividně i mnohem aktuálnější, než se při zadávání v první polovině února roku 2022 mohlo zdát. Následující měsíce poukázaly mj. na rozdílné momenty ve výkladu některých historických událostí, které se často až překvapivě propisují i do učebnic dějepisu. Dokončit závěrečnou práci na zvolené téma však v sobě skrývá nejedno úskalí i bez ohledu na probíhající válku. Autorka se s nejrůznějšími nástrahami vyrovnala se ctí a rizika, která při psaní hrozila, ve velké míře eliminovala.

V bakalářské práci je víceméně chronologicky popisován obsah zvolených českých a ruských učebnic dějepisu, přičemž se autorka soustředí na to, jak je v ruských učebnicích zachycena česká historie a v českých učebnicích naopak ta ruská. Autorku zajímalo, jakou může text obsažený v učebnici vytvářet u studujících představu o „těch druhých“, nakolik se do textů přetavují různé stereotypní představy, které pak mají tendenci se přenášet ze školního prostředí do života studujících. Je samozřejmé, že vyčerpávající odpovědi, natož v bakalářské práci, se dopátrat nelze, mnoho otázek zůstává nezodpovězených i kvůli různým zjednodušujícím soudům a předpokladům, které však často byly nezbytné pro práci tohoto rozsahu.

Při psaní je potřeba dávat si pozor na maximální nezaujatost způsobenou nejen tím, že autorka byla vzdělávána v „ruském“ pohledu na dějiny a blíže se s českou historií začala seznamovat až v ČR, přičemž to už nebylo prostřednictvím učebnic. V širším smyslu jde také o dva rozdílné systémy vzdělávání, s jinými prioritami a hodnotami. S tím souvisí i autorčina slova v *Závěru* práce na str. 44: Решить проблему объективного преподавания исторической науки в общеобразовательных школах и гимназиях может ... и формирование собственного непредвзятого мнения о прочитанном. Учебные пособия по истории не должны выполнять идеологическую функцию, дабы не становиться инструментом фактологических спекуляций. S tímto tvrzením lze do jisté míry nesouhlasit,

ovšem i tento přístup umožnil Elizavetě Majorové zpracovat materiál z jednotlivých učebnic a zaujmout vůči němu stanovisko.

Zmíněný vlastní postoj, osobní pohled na některé formulace v učebnicích, vyhodnocení efektu kapitol v učebnicích na studující a další komentáře autorky (a jistě jich mohlo být více) jsou osvěžujícím prvkem bakalářské práce (zvláště v posledních kapitolách, především v té o Druhé světové válce a poválečné historii), který text oživuje, dodává mu na hodnotě skrze vyjádřený názor. Paradoxně je to v některých pasážích zároveň ta část práce, jež by zasluhovala větší oporu v odborné literatuře.

Práce je napsána v ruštině, jež je několikrát narušena překlepy a chybami (např. внутреполитических – str. 20, 27, 38) a několika typografickými nedostatky, které jsou pozůstatky potíží technického rázu v posledních fázích psaní práce. Obecně lze však konstatovat, že bakalářská práce je i v tomto ohledu kvalitní, a to včetně rozsáhlého abstraktu v českém jazyce.

Otázky k obhajobě:

Na str. 21 ohledně Kyjevské Rusi uvádíte: Среди главных неприятелей первого старославянского государства автором обозначаются болгарские племена, печенеги и татары. Můžete okomentovat oprávněnost použití slova старославянский?

Zvláště v *Závěru* upozorňujete na to, že učebnicové texty mohou podporovat stereotypní myšlení a představy u studujících. Může být vliv učebnic z Vašeho pohledu takto významný, co dalšího hraje výraznou roli ve formování těchto stereotypů?

V posledních měsících se v Ruské federaci mluví o potřebě přeformulovat a upravit některé učebnice dějepisu. Můžete krátce shrnout, jaký je aktuální postoj k seznamování se s historií v Rusku právě ve školním prostředí?

Navrhuji hodnocení:

V Hradci Králové 14. 6. 2023

Mgr. Jaroslav Sommer